Utlåtande UtUU 7/2017 rd– B 14/2017 rd

Utrikesutskottet

Regeringens årsberättelse 2016

Till revisionsutskottet

INLEDNING

Remiss

Regeringens årsberättelse 2016 (B 14/2017 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för eventuellt utlåtande till revisionsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört
- statssekreterare Peter Stenlund, utrikesministeriet
- ekonomiplaneringschef Katja Bordi, utrikesministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Årsberättelseförfarandet är ett förfarande enligt 46 § i grundlagen som finns till för att riksdagen ska få information om regeringens verksamhet, om hur statsfinanserna har skötts, om hur budgeten har följts och om regeringens åtgärder med anledning av riksdagsbeslut.

Utrikesutskottet vill poängtera vikten av ett aktivt samspel mellan riksdag och regering för utrikes- och säkerhetspolitiken och den parlamentariska kontrollen. I samspelet är det ett viktigt element att information ges vid rätt tidpunkt.

I avsnittet om utrikes- och säkerhetspolitiken lyfter regeringen fram frågor om att stärka EU:s yttre åtgärder och säkerheten, Storbritanniens beslut att utträda ur EU, riktlinjerna i statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse och samarbetet kring Arktis. Utskottet har behandlat dessa teman regelbundet 2017 med USP-utredningar och i sakkunnigutfrågningar. Årsberättelsen innehåller över huvud taget inga avsnitt om de yttre förbindelserna i ekonomiska frågor.

Utvecklingen inom utrikesministeriets ansvarsområde

Utrikesutskottet har regelbundet lyft fram Finlands beskickningar och hur det utvecklas. Vi har ett relativt heltäckande nätverk av beskickningar men bemanningen är knapp. Ungefär hälften av beskickningarna (43/85) har högst två utstationerade diplomater. Regeringen har uppgett att inga beskickningar kommer att stängas under regeringsperioden. Det är rätt linje, menar utskottet, som dock framhåller att det i det rådande läget med minimibesättning är mycket svårt att anpassa sig till oförutsedda situationer eller tillgodose behovet av nya beskickningar. Utskottet vill uttrycka sin oro för följderna när utrikesministeriets omkostnadsanslag minskar.

Redan tidigare har utskottet lyft fram Team Finland och ansett det viktigt att tjänsten effektiviseras, eftersom insatserna för att främja export och investeringar blir allt viktigare för ett land som Finland, som är öppet och beroende av utrikeshandeln. Enligt uppgifter till utskottet kommer Team Finland att ersättas med organisationen Business Finland, som stöder sig på Tekes och Finpro. Utskottet har för avsikt att följa hur den nya organisationen inrättas.

Villkoren för Finlands utvecklingspolitik ändrades avsevärt under året när anslagen till och årsverkena för utvecklingssamarbete skars ner. Enligt uppgifter till utskottet ska anslagen stå för 0,39 procent av bni de närmaste åren. Det betyder att Finland hela tiden kommer längre och längre bort från det bindande målet, som är 0,7 procent av bni.

Uttalanden

Utskottet konstaterar följande om uttalandena i berättelsen:

Finlands säkerhets- och försvarspolitik 2009 (SRR 1/2009 rd – RSk 17/2009 rd)

Riksdagen godkände den 17 juni 2009 följande ställningstagande:

> 5. Riksdagen förutsätter insatser av statsrådet för att höja den nationella beredskapen för civil krishantering så mycket att Finlands deltagande i civil krishantering permanent når upp till minst den miniminivå som anges i den nationella strategin för civil krishantering.

Utskottet konstaterar att statsrådet har vidtagit åtgärder med anledning av uttalandet och att uttalandet inte längre är aktuellt.

Infanteriminor (RP 15/2011 rd – RSv 47/2011 rd)

> 1. Riksdagen förutsatte den 25 november att statsrådet genomför programmen för att kompensera infanteriminornas prestanda trots trycket på att skära i försvarsutgifterna.
>
> 2. Riksdagen förutsatte att en årlig rapport om programmet för att kompensera infanteriminorna lämnas till utrikesutskottet och försvarsutskottet.
>
> 4. Riksdagen förutsatte att statsrådet bland annat via EU arbetar för att Ottawakonventionen ska få större räckvidd och bli effektivare.

Utskottet konstaterar att statsrådet har vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av uttalandet och att uttalandet inte längre är aktuellt.

Finlands säkerhets- och försvarspolitik 2012 (SRR 6/2012 rd – RSk 6/2013 rd)

Riksdagen godkände den 8 maj 2013 följande ställningstaganden i enlighet med utrikesutskottets betänkande:

> 1. Riksdagen förutsätter att redogörelsen läggs upp som en övergripande säkerhetsstrategi som på ett balanserat sätt styr utvecklingen av alla förvaltningsområden med anknytning till säkerhet och deras resurser, vilket inbegriper cybersäkerheten, försörjningsberedskapen och energisäkerheten.
>
> 2. Riksdagen förutsätter att det säkerhets- och försvarspolitiska redogörelseförfarandet utvecklas så att riktlinjerna får ökat genomförande och större genomslag över regeringsperioderna och att statsrådet i samarbete med riksdagen vidtar åtgärder för att utveckla förfarandet.
>
> 3. Riksdagen förutsätter att en bred parlamentarisk uppföljningsgrupp med ett klart uppdrag tillsätts för att stödja redogörelsearbetet redan från starten.

Utskottet noterar att statsrådet vidtagit åtgärder med anledning av uttalandet. Ställningstagandena 1 och 2 behövs fortfarande också om statsrådet bestämmer sig för att i fortsättningen lämna fler än en redogörelse om säkerheten till riksdagen. Ställningstagande 3 behövs inte längre eftersom riksdagen godkände ett liknande uttalande vid behandlingen av den utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelsen 2016.

Verkställande av ändringen av lagen om konsulära tjänster (RP 102/2014 rd – RSv 129/2014 rd)

Riksdagen godkände den 4 november 2014 följande uttalande:

> Riksdagen förutsätter att utrikesministeriet på grund av osäkerhetsfaktorerna i konsekvensbedömningen följer upp och utvärderar hur lagen om konsulära tjänster verkställs och tillgången till tjänster utvecklas samt i förekommande fall vidtar åtgärder för att säkerställa servicen. En utredning om hur lagstiftningen fungerar och vilka konsekvenser den har ska lämnas till utrikesutskottet ett år efter det att förordningen har trätt i kraft.

Utskottet konstaterar att statsrådet har vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av uttalandet och att uttalandet inte längre är aktuellt.

Statsrådets redogörelse om Finlands utvecklingspolitik (SRR 1/2016 rd – RSk 9/2016 rd)

Riksdagen godkände den 27 maj 2016 följande ställningstaganden i enlighet med utrikesutskottets betänkande:

1. Riksdagen förutsätter att statsrådet varje valperiod utarbetar en redogörelse om Finlands utvecklingspolitik för politisk styrning på strategisk nivå av utvecklingssamarbetet och för att säkerställa en konsekvent utvecklingspolitik.

2. När statsrådet genomför det utvecklingspolitiska programmet ska det beakta de iakttagelser som framförs i detta betänkande och avge rapport om dem i samband med 2018 års utredning om redogörelsens utfall och resultaten av utvecklingssamarbetet.

Utskottet konstaterar att statsrådet har vidtagit åtgärder med anledning av uttalandet, men att uttalandet fortfarande är aktuellt.

Statsrådets redogörelse till riksdagen om försättande av en militär avdelning i hög beredskap som en del av den EU-stridsgrupp som ställs upp av Storbritannien, Irland, Lettland, Litauen, Sverige och Finland för beredskapsperioden 1.7–31.12.2016 (SRR 4/2016 rd – RSk 11/2016 rd)

Riksdagen godkände den 27 maj 2016 följande ställningstagande i enlighet med utrikesutskottets betänkande:

Riksdagen förutsätter att utrikesministeriet och försvarsministeriet tillsammans utarbetar en utredning om vilka fördelar Finland hittills haft av att delta i stridsgrupper. Utredningen bör läggas fram efter beredskapsperioden i stridsgruppen som leds av Storbritannien. Utredningen bör också gå in på Finlands måluppställning i relation till konceptet med stridsgrupper och utvecklingen av kapaciteten till snabba insatser tillsammans med olika internationella aktörer.

Utskottet konstaterar att statsrådet har vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av uttalandet och att uttalandet inte längre är aktuellt.

Statsrådets utrikes- och säkerhetspolitiska redogörelse (SRR 6/2016 rd – RSk 29/2016 rd)

Riksdagen godkände den 21 maj 2016 följande ställningstagande i enlighet med utrikesutskottets betänkande:

Riksdagen förutsätter att en parlamentarisk uppföljning som omfattar alla riksdagspartier ordnas också vid beredningen av framtida redogörelser om säkerhet.

Uttalandet är inte längre aktuellt, anser utskottet.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottet anför

att revisionsutskottet bör beakta det som sägs ovan.

Utlåtande UtUU 7/2017 rd

Helsingfors 24.5.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Matti Vanhanen cent
vice ordförande Pertti Salolainen saml
medlem Sirkka-Liisa Anttila cent
medlem Paavo Arhinmäki vänst
medlem Tiina Elovaara saf
medlem Seppo Kääriäinen cent
medlem Tom Packalén saf
medlem Aila Paloniemi cent
medlem Alexander Stubb saml
medlem Lenita Toivakka saml
medlem Erkki Tuomioja sd
medlem Jutta Urpilainen sd
medlem Stefan Wallin sv
ersättare Ilkka Kanerva saml
ersättare Ben Zyskowicz saml.

Sekreterare var

utskottsråd Olli-Pekka Jalonen.